

Anmälan mot Lantmäterimyndigheten i Jämtlands län (nuvarande Lantmäteriet) angående huruvida en skrivelse till myndigheten borde ha uppfattats som ett överklagande

Anmälan m.m.

I en anmälan, som kom in till JO den 6 mars 2008, klagade AA, BB och CC på Svenska Kraftnät, regeringen och Lantmäterimyndigheten i Jämtlands län. Beträffande klagomålen på lantmäterimyndigheten framgick i huvudsak följande.

Sommaren 2007 fick Svenska Kraftnät koncession för en ny 400 kV-ledning på anmälarnas fastighet B 1:7. Den 28 januari 2008 fick AA en skrivelse, daterad den 24 januari 2008 i ärende Z07797, från Lantmäterimyndigheten i Jämtlands län. Enligt skrivelsen hade Svenska Kraftnät beviljats ledningsrätt på B 1:7. AA skickade omedelbart ett undertecknat överklagande till lantmäterimyndigheten. Lantmäterimyndigheten beaktade inte skrivelsen eftersom ordet "överklagande" inte fanns med. Till anmälan fogades kopia av en skrivelse, daterad den 29 januari 2008, ställd till Lantmäterimyndigheten i Jämtlands län och undertecknad av AA. Skrivelsen hade följande innehåll (JO:s anonymiseringar).

Ledningsrättsupplåtelse avseende ny 400 kV ledning mellan Järpströmmen och Norska gränsen. Ärendenummer Z07797.

Den 9 januari sade DD upp avtalet angående ersättning (300 000 kr) för "udden i Helgesjön". Detta avtal låg till grund för Markupplåtandeavtal. Se bifogad skrivelse.

DD, Svenska Kraftnäts "tjänare", blev också informerad om ovanstående skrivelse när han ringde, och han borde rimligtvis informerat lantmäterimyndigheten detta.

Det finns följaktligen inte längre något markupplåtande avtal för B 1:7 och laglig grund för beslut om ledningsrättsupplåtelse för nämnda mark torde saknas.

Ni får återkomma när/om Svenska Kraftnät gör rätt för sig.

Anmälan i vad den avsåg regeringen och Svenska Kraftnät handlades i JO:s ärende dnr 1195-2008. I ett beslut den 4 april 2008 beslutade justitieombudsmannen Cecilia Nordenfelt att inte utreda de klagomålen.

Utredning

Muntliga upplysningar inhämtades från lantmäterimyndigheten den 11 mars 2008. EE uppgav följande:

Ledningsbeslut, preliminärt ersättningsbeslut, beslut om förskott och beslut om förtida tillträde fattades den 18 januari 2008. Hänsyn har tagits till att markupplåtelseavtal saknades för B 1:7.

Ersättningsbeslut ska kompensera för marknadsvärdeminskning. Beslut om definitiv ersättning fattas när förrättningen avslutas (dvs. när ledningen är klar, vilket ofta tar flera år).

Vad gäller AA skrivelse daterad den 29 januari 2008 är den inte något överklagande av lantmäterimyndighetens beslut. Skrivelsen genomsyras i stället av missnöje mot att Svenska Kraftnät muntligen enligt AA ska ha givit ett löfte om ersättning med 300 000 kr för en udde. Det står inte i skrivelsen att det rör sig om ett överklagande av lantmäterimyndighetens beslut, eller vilket av de olika besluten som avses. Det preciseras inte heller vad för ändring som begärs. I besvärshänvisningen till besluten den 18 januari 2008 angavs tydligt hur man ska göra för att överklaga.

Lantmäterimyndigheten kan inte gissa sig till vad som ska tolkas som ett överklagande. Inkommande skrivelser av diverse slag som uttrycker missnöje med olika saker som inte lantmäterimyndigheten svarar för är vanligt förekommande. EE skickade den 8 februari 2008 ett mottagningsmeddelande med anledning av skrivelsen daterad den 29 januari 2008, där han angav att skrivelsen lagts till handlingarna utan åtgärd. Han har även pratat med AA på telefon. Det stämmer dock inte att han – vilket anges i JO-anmälan – skulle ha sagt att det knappast gjort någon skillnad om ordet överklagande kommit med i skrivelsen på grund av att koncession var beviljad.

Lantmäterimyndigheten i Jämtlands län anmodades att ge in utredning och yttrande över handläggningen av skrivelsen från AA daterad den 29 januari 2008.

Lantmäterimyndigheten lämnade följande remissyttrande, undertecknat av överlantmätaren FF.

Yttrandet avser redovisning av handläggning av ledningsrättsförrättning, dnr Z07797, berörande fastigheten B 1:7, Åre kommun, Jämtlands län.

Ansökan om ledningsrätt inkom 2007-07-17. Ansvarig handläggare, förrättningslantmätare, Flm, EE, skickade 2007-12-20, kallelse till sammanträde till bl.a. ägarna av B 1:7. Vid sammanträdet 2008-01-17, redovisade sökande, Affärsverket Svenska Kraftnät, orsak och skäl till ansökan. Flm redogjorde vid sammanträdet för förslag till ledningsrättsupplåtelse och tillträde. Ingen av de närvarande sakägarna framförde några synpunkter mot förslagen. Ägarna av B 1:7, AA (1/4), CC (1/4) och BB (1/2) var inte närvarande vid sammanträdet. Vid sammanträdet framkom t.ex. yrkande från GG, ombud för ägarna av H 1:4, om högre ersättning för markintrång, 2 kr i stället för en krona. Inga synpunkter framfördes mot föreslagna ersättningar för virkesvärdet. Flm redovisade att beslut skulle tas dagen efter dvs. 2008-01-18.

2008-01-18 beslutade lantmäterimyndigheten i Jämtlands län, utan sammanträde, om ledningsrättsupplåtelse enligt ledningsrättslagens (LL) 2 § första stycket 2a, tillträde enligt 24 § LL och förtida tillträde berörande de fastigheter där överenskommelser saknades. För B 1:7s del innebar detta förtida tillträde från 2008-01-31. Myndigheten beslutade om ersättning enligt ersättningslängd samt beslut om förskott för ett antal fastigheter däribland B 1:7.

Beslutet om förskott för B 1:7 uppgick till 157 421 kronor, enligt värdering. Förskottet skulle betalas senast 2008-01-31. Vid sammanträdet, 2008-01-17, meddelade flm att nytt sammanträde ska hållas när ledningsarbetet är slutfört. Kallelse till nästa sammanträde ska ske med brev utan delgivningskvitto.

Beslutshandlingar m.m. skickades till berörda sakägare, 2008-01-25.

2008-01-30 inkom AA med en skrivelse. 2008-02-01 inkom BB och 2008-02-04, även CC med samma skrivelse (samtliga delägare i B 1:7). Det framkommer inte att dessa skrivelser avser ett överklagande. Lantmäterimyndigheten bekräftade, 2008-02-08, de inkomna skrivelserna och meddelade AA att myndigheten tagit del av breven och lagt det till handlingarna och

att skrivelserna inte betraktades som överklagan av lantmäteribeslut. AA har därefter inte kommenterat myndighetens meddelande.

Detta innebär att ledningsrättsupplåtelsen och tillträdet har vunnit laga kraft vad avser upplåtelsen berörande B 1:7. Ersättningsfrågan är emellertid inte slutligt avgjord. Detta görs i samband med att ledningsrättsförrättningen avslutas.

Förskottet är utbetalt till ägarna av B 1:7 och berörd 400-kVledning är numera byggd inom fastigheten.

Upplysningsvis kan nämnas att överklagan har inkommit i ärendet av ombudet GG, företrädande HH, JJ och KK. Dessutom har även LL överklagat förrättningsbeslutet.

Undertecknad bedömer att några formella brister inte har skett utan handläggningen har utförts på gängse sätt.

AA kommenterade yttrandet.

Rättslig reglering

I 23 - 25 §§ förvaltningslagen (1986:223) finns grundläggande bestämmelser om överklagande av beslut. Enligt bestämmelserna ska ett beslut överklagas skriftligt. I skrivelsen ska klaganden ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som begärs. Skrivelsen ska ges in till beslutsmyndigheten inom viss tid. Beslutsmyndigheten prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Har skrivelsen kommit in för sent ska myndigheten som huvudregel avvisa den. Om skrivelsen inte avvisas ska myndigheten överlämna skrivelsen och övriga handlingar i ärendet till överinstansen.

I fråga om fullföljd av talan mot beslut eller åtgärd av lantmäterimyndigheten enligt ledningsrättslagen (1973:1144), LL, äger 15 kap. 1-8, 10 och 11 §§ fastighetsbildningslagen (1970:988), FBL, motsvarande tillämpning (28 § LL).

Enligt 15 kap. 1 § FBL prövas mål som överklagas enligt bestämmelserna i kapitlet av fastighetsdomstol.

Enligt 2 § lag (1969:246) om domstolar i fastighetsmål gäller om domstol och rättegången i fastighetsmål i tillämpliga delar vad som är föreskrivet om allmän domstol, dvs. reglerna i rättegångsbalken. Enligt förarbetena till FBL (prop. 1969:128 s. B 880) bör vissa av bestämmelserna i 52 kap. RB om överklagande av beslut vara tillämpliga. Enligt kommentaren till fastighetsbildningslagen (Bonde m.fl., Fastighetsbildningslagen, En kommentar, s. 16:0:2) torde därmed avses bl.a. 52 kap. 3 § om kraven på vad ett överklagande ska innehålla samt 6 § om behandlingen av ett bristfälligt överklagande.

Enligt 52 kap. 3 § rättegångsbalken ska ett överklagande innehålla uppgifter om det beslut som överklagas, den ändring som yrkas, grunderna för överklagandet, de omständigheter som åberopas till stöd för prövningstillstånd om sådant krävs samt de bevis som åberopas. Om överklagandet är ofullständigt ska domstolen, enligt 52 kap. 6 §, förelägga klaganden att avhjälpa bristen. Följs inte föreläggandet kan överklagandet komma att avvisas.

Bedömning

Enligt lantmäterimyndighetens bedömning, som redovisats i remissyttrandet, framkom det inte att de skrivelser som AA och de övriga delägarna gav in till lantmäterimyndigheten den 30 januari respektive den 1 och 4 februari 2008 avsåg ett överklagande. I de muntliga uppgifter som myndigheten före remissen lämnade till JO hänvisades till att det i skrivelserna inte angavs att det var fråga om överklagande och inte heller vilket beslut som avsågs eller vilken ändring som begärdes.

Enligt rättspraxis ska kraven på utformningen av ett överklagande tillämpas mycket generöst, i vart fall när det är fråga om skrivelser från enskilda (se RÅ 1988 ref. 33, 2002 ref. 29 samt JO 1991/92 s. 314 och 1999/2000 s. 188). Skrivelser som kommer in före överklagandetidens utgång presumeras i allmänhet utgöra överklaganden. Således kan en skrivelse från en part vara att uppfatta som ett överklagande även om inte ord som ”överklagande” och ”yrkande” används. Det är i allmänhet tillräckligt att en part får anses begära en annan utgång än vad beslutet innehåller för att skriften ska tolkas som ett överklagande. Vidare godtas även tämligen otydliga uppgifter om det överklagade beslutet om det kan klarläggas på annat sätt vilket beslut ett överklagande avser. Om det vid överlämnandet av ett överklagande föreligger tveksamhet om skrivelsens egentliga syfte bör myndigheten, innan skrivelsen överlämnas till domstol, underrätta klaganden om den åtgärden. Det avgörande ställningstagandet till de formella kraven på en överklagandeskrift ligger hos överinstansen.

I de aktuella skrivelserna uttalades bl.a. att ”laglig grund för beslutet om ledningsrättsupplåtelse torde saknas”. Det framgick därmed vilket beslut som avsågs med skrivelsen och vilket ändringsyrkande som kunde antas föreligga. Mot bakgrund av den välvilliga tolkning som enligt praxis ska göras av skrivelser som inkommer till beslutsmyndigheten inom överklagandetiden borde skrivelserna enligt min mening ha behandlats som överklaganden.

Av utredningen framgår vidare att lantmäterimyndigheten den 8 februari 2008 skickade underrättelse till anmälarna om att deras brev hade tagits emot och lagts till handlingarna. Eftersom lantmäterimyndighetens bedömning av skrivelserna avvek från den presumtion som i allmänhet görs beträffande skrivelser från parter i situationer av detta slag, borde det i underrättelserna tydligt ha angetts att skrivelserna inte handlades som överklaganden. Underrättelsen till AA borde dessutom, med hänsyn till det skyndsamhetskrav som gäller vid handläggning av överklagandefrågor, ha skickats snabbare än vad som gjordes.